

Förstudierapport för *Välfärdsbibliotek*

Innehåll	
Versionshantering	2
Instruktion för förstudierapport	2
Sammanfattning	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Avgränsningar	3
Tillvägagångsätt	3
Intressenter	3
Omvärld	3
Samband och beroenden	3
Riskanalys	3
Rekommendationer	3
Sammanfattning	4
Förslag till beslut	4
Referenser	4

Versionshantering

Versionsnummer: 0.1

Kommentar: *Till exempel, godkänd rapport*

Datum: 2024-03-05

Versionerna numreras enligt följande: Versionsnummer 0.1-0.9 är utkast eller remiss. Version 1.0 är en godkänd version. Versionsnummer 1.1 och vidare betyder att mindre justeringar har gjorts i tidigare version. Versionsnummer 2.0 innebär att väsentliga tillägg gjorts till version 1.x.

Sammanfattning

Denna studie skall verka som ett underlag till beslut om huruvida ett välfärdsbibliotek skall startas i Nyköping eller ej. Studien skall beskriva ett eventuellt genomförande rent praktiskt men även belysa kostnader och eventuella effekter.

Bakgrund

Den demografiska utvecklingen visar på ett kraftigt ökat antal äldre medan de i arbetsför ålder inte ökar i samma omfattning. För att bibehålla nuvarande personaltäthet behöver 54% av de som kommer upp i arbetsför ålder välja äldreomsorgen. Detta samtidigt som den gröna omställningen förväntas behöva drygt 70% och försvaret drygt 60%. Denna utmaning innebär att medborgarna kommer att behöva klara sig längre i sitt eget hem med bibehållen hälsa och trygghet för att minska behovet av insatser från kommunen. Välfärdsteknik är lösningar som kan öka trygghet och självständighet samt bidra till ökad aktivitet, genom att få möjlighet att låna dessa produkter antas steget till att köpa dem minska.

Syfte

Syftet med förstudien är att genom samtal med äldre och omvärldsbevakning kunna se om ett välfärdsbibliotek kan tros hjälpa individer att leva ett mer aktivt, tryggt, självständigt och socialt liv i det egna hemmet.

Avgränsningar

Studien omfattar inte produkter som inte bedöms leva upp till syftet.

Tillvägagångsätt

Arbetet med förstudien bedrivs i en grupp av 2 personer. Kvalitetutvecklare med inriktning mot nära vård samt ansvarig för DigidelCenter på biblioteket. Äldre medborgare är involverade i att svara på frågan vad de har för önskemål/behov samt så sker en omvärldsbevakning där åsikter från andra kommuner och hur det fungerat för dem tas med.

Intressenter

- *För att uppnå syftet bedöms 65 års ålder vara en gräns för att få låna. Detta för att i god tid ta del av digitala utbud samt kunna vara hjälpt av detta och hantera det senare i livet. Antal personer som kan ta del av dessa produkter beror på antal produkter som köps in. Varje produkt kan antas nå ut till ca 5 personer/år.*

Omvärld

Runt om i Sverige är välfärdsbibliotek en fråga som diskuteras och ett nätverk välfärdsbibliotek har startats av forskare från Borås högskola. SKR lyfter välfärdsbibliotek som goda exempel. Några kommuner har redan ett väldfärdsbibliotek, andra diskuterar frågan samt så har det startats ett nätverk för välfärdsbibliotek. Det finns forskning på detta och i maj 2021 valdes ett projekt kring väldfärdsbibliotek i Borås ut av Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA, som ett av 51 svenska forskningsprojekt som bedöms ha stor potential att göra faktisk nytta. I Borås har de fått muntlig feedback på att testade produkter köps in. I Karlskrona finns ett välfärdsbibliotek, mest lånade produkter är robotdammsugare och surfplattor. De har 10 robotdammsugare som hela tiden är utlånade och 10 surfplattor där de flesta är utlånade. Även Karlskrona har muntlig feedback på att de testade produkterna köps in. Personer från SPF ställer sig positiva till detta och har under en dialog kommit med idéer på produkter som skulle kunna finnas i ett väldfärdsbibliotek. Exempel på produkter som kom högt upp på listan var aktivitetsklockor, surfplattor, ringklockor kopplade till mobilen med bild på vem som står utanför dörren. De pratade även om robotdammsugare och hörselhjälpmedel vid te.x TV-tittande. Vidare kom förslag på beredskapsväskor, (väskor med vevradio, speciella lampor m.m), blodtrycksmätare, sensorlampor och eventuellt gps-larm. Vilka produkter som blir aktuella i välfärdsbiblioteket får ske utifrån vilka som motsvarar syftet samt är enkla att hantera i hemmet.

Samband och beroenden

I detta arbete kommer biblioteket vara involverat. Produkterna och utlåningen föreslås skötas via DigidelCenter under de öppettiderna. Smarta hemmet kommer ha liknande produkter i sin visningsmiljö för att kunna visa produkterna när de används. Utlåningstiden kommer att vara 2 månader och biblioteket kommer likt böcker ha en fördröjningsavgift om de ej lämnas tillbaka. Objekten som finns för utlåning kommer vara synliga i bibliotekets katalog. Det kommer gå att få statistik på antal utlån. Det planeras även att skapa en enkät som ges ut i samband med frågor kring huruvida de kan tänka sig köpa liknande produkt efter att de fått testa. En sammanställning av enkäterna kan ge en återkoppling på om välfärdsbiblioteket ger effekt.

Risakanalys

En risk kan vara att produkter går sönder eller inte återlämnas. Sannolikheten bedöms som låg efter att ha varit i kontakt med andra kommuner som inte upplevt detta. Biblioteket föreslår en lika hantering kring utlåning av dessa produkter som kring de energiväskor de lånar ut som även de innehåller tekniska produkter. Där har de ett informationsblad som meddelar att om något försvinner eller skadas blir man ersättningskyldig. De gör sedan en uppskattning kring vad produkten är värd vid en eventuell skada. En annan risk är om låntagaren inte klarar av att installera produkterna hemma. För att minimera detta sköts utlåningen av samordnaren för DigidelCenter som kan ge information i samband med låntagning. Smarta hemmet kan visa produkterna i "hemmamiljö". En risk är att kommunen kan ses som att den marknadsför vissa

produkter. Juristen i Nyköping har gett sitt godkännande för detta men poängterar att man inte ska prata märken med de som lånar samt att man har en tanke på varför man väljer de produkter man gör till utlån. Att de te.x ligger i en acceptabel prishöjd som äldre bedöms ha råd till eller att robotdammsugarna inte är för stora, då blir de svåra att låna hem och att produkterna motsvarar syftet.

Rekommendationer

- Öppning i september -24 då DigidelCenter åter öppnat efter sommarstängt.
- Ansvarig på biblioteket finns redan samt personal i smarta hemmet som kan visa produkterna.
- Förslagsvis budgeteras inköpen genom användning av de pengar som är avsatt för Nära vård. Inköpskostnad för alla produkter är ca 80 000 kr därefter ca 10 000 kr / år.
- Pengar tas från de avsatta medlen till Nära vård.
- Kvalitetsutvecklare för Nära vård hanterar inköp av produkter vid uppstart och löpande. Biblioteket hanterar utlån, eventuella påminnelseavgifter samt lär ut på plats hur produkterna hanteras.
- Personella resurser finns redan, rymts inom ordinarie tjänst.

Sammanfattning

- Tid och resurs finns för att klara av att starta ett välfärdsbibliotek.
- Tillräcklig kompetens finns för att de digital vägledning vid utlån utifrån att enkla produkter väljs.
- Andra kommuner vet att produkter köpts efter lån. Att leva ett självständigt liv i trygghet och med ökad digital gemenskap är effekter som förväntas.

Framtida förslag är att se över behovet av en digital fixare Allt mer blir digitaliserat och flera kommuner erbjuder redan sina medborgare dessa tjänster. Med en sådan skulle välfärdsprodukter till utlån kunna reserveras och lånas via bokbussen te.x. Ett annat förslag som kom från SPF var att söka medel från allmänna arvsfonden för att kunna köpa in fler produkter. Efter en snabb koll bedöms detta arbeta leva upp till kraven för att kunna få bidrag från allmänna arvsfonden varvid en rekommendation blir att se över den möjligheten och därigenom möjliggöra ytterligare inköp.

Förslag till beslut

Rekommendationen blir att ge ett godkännande att planera för uppstart av ett välfärdsbibliotek hösten -2024 samt söka bidrag från allmänna arvsfonden.

Referenser

[Välfärdsbiblioteket.se](https://valfardsbiblioteket.se) - nationellt nätverk (valfardsbiblioteket.se)

Välfärdsbiblioteket - Borås Stad (boras.se)

[Digital delaktighet | Välfärdsteknik | SKR](#)